

Kulturpolitiskt program

Dokumenttyp:	Program
Beslutad av:	Kultur- och fritidsnämnden (2013-09-24 § 65)
Gäller för:	Specifik avdelning
Giltig fr.o.m.:	2013-09-25
Dokumentansvarig:	Förvaltningschef, Kultur- och fritidsförvaltning
Senast reviderad:	2014-05-14
Senast granskad:	2014-05-14

Kulturens mångsidighet

Kulturbegreppet är och ska vara mångsidigt. Människan har i alla tider gett gestalt åt sina tankar och idéer och dessa gestaltningar blir synliggjorda i möten mellan människor. De kulturella uttrycksformerna har växlat i tid och rum. Yttrandefrihet och en obunden kultur är förutsättningar för såväl ett dynamiskt samhälle som för en levande demokrati. Här används ett kulturbegrepp som omfattar de traditionella konstarterna (litteratur, teater, musik, film konst, dans och andra konstnärliga uttrycksformer), men även företeelser och begrepp där den skapande människan finner nya vägar i syfte att uttrycka och ge gestalt åt tankar och idéer. Det kulturpolitiska ansvarsområdet omfattar även bildningssträvandena, medierna och kulturarvet.

Ordet kultur kan även förekomma i ett värderande syfte, för att höja en företeelse till något ”mer”, ge ökad status. Ordet kultur i den meningen används inte här.

Kulturens betydelse

Kulturen har stor betydelse för en kommuns attraktivitet och tillväxt. Människor söker sig till samhällen där det finns ett mångfacetterat kulturliv som kan erbjuda rika upplevelser. Nyskapande kultur och kreativa näringar är nya tillväxtsektorer. Det lokala kulturarvet har stor betydelse för människors gemenskap och ett samhälles identitet.

För individen är möjligheten för deltagande i kulturlivet av stor vikt för ett innehållsrikt och gott liv, för utveckling och lärande och för identitet och gemenskap. Ett högt deltagande i kulturlivet är en betydelsefull faktor för en god folkhälsa.

Kulturpolitik

2009 antog riksdagen regeringens förslag till ny kulturpolitik. Grundtanken i den nya kulturpolitiken är att samspelet mellan stat, kommuner och landsting ska stärkas.

Den nationella kulturpolitikens mål kan sammanfattas:

Kulturpolitiken ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Regional nivå i Jönköpings län

De statliga medel som fördelas till regional kulturverksamhet ges till landsting och regioner som har att fördela och prioritera medlen inom den egna regionen (samverkansmodellen). Fördelningen av de statliga medlen ska i regionerna ske utifrån de nationella kulturpolitiska målen. Den regionala kulturpolitiken är synliggjord i en regional kulturplan.

Regionala grundläggande mål

- Förnyelse och konstnärlig frihet
- Mångfald, delaktighet och tillgänglighet
- Regional utveckling och internationalisering
- Hälsöfrämjande kultur
- Jämställdhet
- Barn och ungdomars utveckling
- Bildning och demokrati
- Bruka och bevara

Regionala prioriterade områden

- Teater, musik och dans
- Bild och form
- Museiverksamhet och kulturarv
- Barn och unga

Vision för kulturen i Vetlanda kommun

Ett rikt kulturliv ska komma alla medborgare i Vetlanda till del. Kulturen är en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund.

Kulturpolitiska mål i Vetlanda kommun

Målområden

Mångfald och tillgänglighet

Ett rikt och mångfacetterat kulturliv främjas av att det finns många aktörer. Kulturinstitutioner och professionella aktörer ger tillsammans med ideella krafter förutsättningar för en stor bredd i kulturutbudet. Ett utvecklat stödsystem gynnar de ideella krafternas agerande.

Avsaknaden av ett kulturhus i Vetlanda är idag en starkt begränsande omständighet för mångfalden av kulturuttryck, i synnerhet för alla sceniska konstarter. Det drabbar inte minst ungdomskulturen.

Kulturen ska ha en hög tillgänglighet. Det gäller såväl utbudet i egna verksamheter som i övriga sammanhang. Fysiska, ekonomiska, kulturella eller andra omständigheter ska inte upplevas som hinder för utbud eller deltagande i kulturlivet. Avsaknaden av ett kulturhus har även ett tillgänglighetsperspektiv. Teater-, musikupplevelser och andra sceniska konstarter har idag en mycket begränsad tillgänglighet för alla medborgare.

Kultur- och fritidsnämnden ska verka för goda förutsättningar för kulturens hela bredd. Nämndens mål är att ett kulturhus som ger goda förutsättningar för de sceniska konstarterna uppförs centralt i Vetlanda.

I ambitionen att öka tillgängligheten ska nämnden ha uppmärksamhet på och prioritera grupper som erfarenhetsmässigt har lågt deltagande i kulturaktiviteter.

Den offentliga konsten har en stor betydelse för det offentliga rummets kvalitet och gestaltning. Kultur- och fritidsnämnden ska verka för att det s.k. 1%-målet gällande utsmyckning vid offentliga byggnationer uppnås i Vetlanda kommun.

Delaktighet, inflytande, bildning, integration och demokrati

Kulturell verksamhet förenar människor, skapar samhörighet, är identitetsskapande och bidrar till integration och samhällsuppbyggnad.

Delaktighet och inflytande är de enskilt viktigaste faktorerna för en god hälsa. Omvänt gäller att utanförskap är den enskilt starkaste faktorn för ohälsa. Delaktighet och inflytande är en förutsättning för demokratin.

Kultur- och fritidsnämnden ska verka för att kulturen i Vetlanda kännetecknas av öppenhet och ger möjligheter till delaktighet och inflytande såväl i egna verksamheter som i samhället i stort. Nämnden ska aktivt verka för att integrationsprocesser stimuleras.

Folkbildningen är en del av kulturen. Egna institutioner som bibliotek och museer har en aktiv roll i bildningsarbetet. Studieförbundens omfattande verksamhet har en nyckelroll för folkbildningen. Folkhögskolan är i ett globalt perspektiv en unik institution med både utbildnings- och bildningsideal där kulturen har en framträdande position. Föreningslivet skapar goda förutsättningar för både bildning, delaktighet och inflytande.

Kultur- och fritidsnämnden ska verka för att folkbildningens förutsättningar är fortsatt goda och utvecklas i kommunen.

Barn och unga

Barnkonventionens riktlinjer är en viktig hörnpelare för att skapa och upprätthålla förutsättningar som ska gagna alla barns rätt till en varierad och meningsfull kultur- och fritidsverksamhet.

Bibliotekslagen anger att folk- och skolbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar genom att erbjuda böcker, informationsteknik och andra medier anpassade till deras behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

I Vetlanda kommunfullmäktiges vision, kärnvärden och mål 2012-2014, målsektor kultur och fritid, fastställs att alla ska ha möjlighet till ett meningsfullt och aktivt liv i kommunen, utifrån sina personliga förutsättningar. Barn och unga står i centrum.

Detta ska ske genom att barn och ungdomar erbjuds ett rikt kvalitetsutbud på kulturområdet som särskilt stimulerar språk, fantasi, känsla, inlevelseförmåga och förståelse för allas lika värde. Barn och ungdomar ska ges möjlighet till delaktighet och utrymme för att kunna påverka utbud och innehåll. Genom att samarbeta med, och ta tillvara de resurser som finns hos studieförbund, föreningsliv, företag och förvaltningar och tillvarata nationella insatser inom området samt genom etablering av fler mötesplatser och scener försäkras barn och ungas villkor för en god uppväxt.

Barn och unga i kommunen ska ha goda möjligheter till eget kulturskapande och ha god tillgång till kulturupplevelser. Barn och unga ska ha inflytande över sitt eget kulturliv och ha goda möjligheter att utforma och mötas i egna aktiviteter.

Kultur- och fritidsnämnden ska verka för att redan existerande verksamheter i kommunal regi som riktar sig till barn och unga utvecklas till en kulturskola med ett bredare kulturutbud.

Kultur- och fritidsnämnden och barn- och utbildningsnämnden har ett gemensamt ansvar för barn och ungas möjligheter till kulturupplevelser. I ett gemensamt handlingsprogram för barn- och ungdomskultur tydliggörs respektive nämnds ansvarsområde.

Hälsa, välfärd, kreativitet och tillväxt

Kulturen har en avgörande betydelse för hälsa och livskvalitet. Kulturen främjar kreativitet och tillväxt i både ett mänskligt och ett samhällsligt perspektiv. Med kulturen formar vi vår livsmiljö. Kultur är en lokaliseringsfaktor och för enskilda näringar som kulturturism och upplevelsenäring är den direkt avgörande.

Kulturen är en medskapare av "Det goda samhället". I begreppet ingår ett kulturklimat som uppmuntrar tolerans och innovation. Det goda samhället är i sin tur den bästa grunden för ekonomisk framgång. Den kulturella och kreativa sektorn är en betydande tillväxtmarknad.

Kultur- och fritidsnämnden ska verka för ett kulturklimat i Vetlanda som är inkluderande och främjar Det goda samhället, som ser utvecklingsmöjligheter, tar tillvara den lokala identiteten och öppnar för nytänkande och innovationer.

Ett levande kulturarv

Det gemensamma kulturarvet finns i både fysisk form och i vårt medvetande. Kulturarvet kan finnas bevarat i form av spår i landskapet, byggnader, föremål, arkivmaterial, konstverk, berättelser m.m.

Det kulturarv som bevaras bör spegla många människors erfarenheter och kultur.

Kultur- och fritidsnämnden ska verka för bevarande av ett gemensamt kulturarv med hög tillgänglighet och som även skapar förutsättningar för förståelse för kulturella olikheter.

Kulturområden

Bibliotek och litteratur

Bibliotekets viktigaste uppgift är att göra samhällets resurser kring information, kunskap och kultur tillgängliga för alla och ge grundförutsättningar för det livslånga lärandet.

Biblioteket är ett offentligt rum för debatt och samtal i den demokratiska processen samt en fri mötesplats öppen för alla.

Medier och tjänster är tillgängliga för funktionshindrade och medier ska finnas på andra språk än svenska.

Bibliotekets mediebestånd ska vara varierat och aktuellt och spegla befolkningsstrukturen. Böckerna är basen men det ska finnas en strategi för nya medietyper.

Biblioteket prioriterar arbetet med barn och ungdomar för att främja språkutveckling och locka till läsning. Särskilt fokus ska läggas på de mindre barnen upp till skolåldern. För att stimulera till läsning finns bokcirklar och bokklubbar för både barn och vuxna.

Både det fysiska och virtuella biblioteket behöver ständigt utvecklas. Bibliotekets nättjänster finns tillgängliga och utnyttjas dygnet runt av låntagare.

Fler äldre kommuninvånare/låntagare ger ett ökat behov av anpassade medier och personlig service.

Bild och form

Bild och formutbudet i kommunen är relativt stort. Det finns ett för kommunens storlek rikt utställningsliv. I Apoteksparken återfinns Konstföreningens Hus, Hantverksgården och Vetlanda Museum. Vetlanda Konstförening driver en regelbunden verksamhet i Konstföreningens Hus och Hantverksgården är ett fönster mot omvärlden för kommunens konsthantverkare. Vetlanda Museums betydande konstsamling är en utgångspunkt för pedagogiska insatser som skapar förståelse för både äldre tiders uttrycksätt och för dagens mångfasetterade konstliv.

Konst i offentlig miljö har i dag en framträdande plats i Vetlanda. Konstnärlig gestaltning skapar trivsel och ger platser en identitet. De tidigaste offentliga konstverken i Vetlanda är Carl Eldhs Skogsnyf i Apoteksparken från 1950 och K-E Lindbergs Djur och människor som placerades på Stortorget 1956.

Några konstnärer, men i synnerhet många konsthantverkare arrangerar egna utställningar i anslutning till sina verkstäder.

Film

I Vetlanda kommun finns två digitaliserade biografer. Sagabiografen ligger på Kyrkogatan 23 och drivs av Svenska Bio. Den andra biografen ligger i Landsbro och heter Saga-bio. Den finns i det tidigare kommunalhuset och verksamheten drivs av den ideella föreningen Saga-bio Landsbro.

Föreningen Filmstudio Vetlanda finns sedan 2005 och har som målsättning att visa aktuella kvalitetsfilmer med en bred geografisk spridning vad gäller ursprungsland.

Filmerna visas på Sagabiografen i Vetlanda. Det visas mellan 12 och 14 filmer per år. Under våren 2012 var medlemsantalet 134 och medlemsantalet ökar för varje år.

Musik, teater, dans

Arrangörsföreningen Kulturfolket erbjuder kulturupplevelser i form av scenkonst för främst vuxen publik men även till ungdomar. Det blir cirka sju föreställningar om året och återkommande görs teaterresor till Kulturhuset Spira.

Kultur- och fritidsförvaltningen arrangerar musik- och teaterföreställningar, vanligtvis i bibliotekets hörsal, för yngre under vår och höst, ca sju föreställningar.

På Vetlanda Museum arrangerar förvaltningen sedan 2010 jazz. De grupper och artister som engageras håller hög klass. Serien bjuder också på inslag av lokal karaktär. Antalet konserter är cirka fyra per år.

Musikcaféserien, producerad av Smålands Musik och Teater, har funnits i 20 år. Vetlanda kommun har köpt in serien sedan starten. Musikcaféserien borgar för att kommuninvånarna får ett högkvalitativt och brett utbud till ett mycket rimligt pris.

Stenbergspelen startade som ett EU Leaderprojekt 2003 och sedan 2006 är det föreningen Näverlundadalen som i samarbete med Smålands Musik och Teater ger föreställningarna med anknytning till poeten Pälle Näver.

Privata aktörer som Vetlandarevyn och under de senaste åren exempelvis MOJ Entertain producerar teater och ståuppkomik som uppskattas av en stor publik.

Allsångskvällar arrangeras av Skirö AIK, IOGT-NTO med flera.

Musikkvällar i upplyst gruva ges under sommarkvällar i Hörnebo skiffergruva. Arrangör är Ramkvilla hembygdsförening

Svenska kyrkans församlingar runt om i Vetlanda arrangerar konserter i betydande omfattning. Det sker genom egen körverksamhet men också genom att anlita musiker och artister till olika program. Många frikyrkoförsamlingar har egna mindre ensembler men också större blåsorkestrar. I Ekenässjön finns Ekenässjöns Missionskyrkas Musikkår och Vetlandas blåsare, FM-Brass, fick sitt namn då Missionskyrkan och dåvarande Filadelfia (Pingstkyrkan) slog samman sina orkestrar.

Kyrkornas lokaler samt skolans aulor är Vetlandas främsta scener.

Vetlanda Madrigalkör samt Vox Magica är två körer med profan profil. Njudungs-orkesteren är Vetlandas paraderande orkester.

Museer, kulturarv

I Vetlanda kommun finns ett stort antal museer – många är mindre museer med specialsamlingar och dessa har ofta begränsat öppethållande.

Vetlanda Museum är ett kommunalt lokalhistoriskt museum och ett konstmuseum. Det fungerar som det gemensamma kollektiva minnet och ska samtidigt vara ett fönster mot omvärlden.

Vetlanda Museum har ett varierat rikt utbud av utställningar och olika aktiviteter inom arkitektur, formgivning, historia, konst och stadsutveckling i det gamla tingshuset i Apoteksparken.

En viktig uppgift för Vetlanda museum är att arbeta på ett pedagogiskt lustfyllt sätt så att kulturarvet blir en angelägenhet för alla Vetlandabor.

Hembygdsföreningen Njudungs och Vetlanda stads konstsamlingar av främst smålandskonstnärer är samlingarnas utgångspunkt. Senare har museets samlingar utökats med svensk samtidskonst.

Föremålssamlingar och arkiv återfinns på Vetlanda Museum, men också på Vetlanda skolmuseum och Ädelfors gruv- och mineralmuseum.

Ädelfors gruv- och mineralmuseum är inrymt i ett vackert stenhus som byggdes som sädesmagasin 1868-69. Här speglas Vetlandas historia som gruv- och bruksort. Inom nuvarande kommungräns finns inte mindre än 42 nedlagda gruvor och bergstäkter.

Vetlanda skolmuseum är granne med Hembygdsföreningen Njudungs byggnader i Forngården. Museet är resultatet av samlande av skolmaterial runtom i kommunen.

Vetlandas agrara historia är främst dokumenterad av hembygdsrörelsen och finns att se i ett flertal hembygdsmuseer. Hembygdsföreningen i Fröderyd har även byggt upp en utställning kring psalmförfattaren Lina Sandell.

Forngårdens hembygdsmuseum består av ett antal karakteristiska byggnader som Boltastugan, Kopparslagarestugan, ett soldattorp, en parstuga, en marknadsbod och en svalgångsbod. Här visar Hembygdsföreningen Njudung kulturhistoriska föremål med anknytning till bygdens historia.

Ekenässjöns industrimuseum är ett unikt alternativ till ett traditionellt hembygdsmuseum. Här visas ett industrisamhälles historia ur ett tydligt perspektiv, där kärnan i utställningarna är modeller i trä. En unik musik- och instrumentsamling utgör också en betydande del i strävan att åskådliggöra ett industrisamhälles kulturutveckling.

Högarps by är ett av länets två kulturresevat. Utmärkande för Högarps by är ett kulturlandskap präglad av traditionellt jordbruk med skötselmetoder som gynnar stor artrikedom och som har karakteristiska inslag som hamlade träd, odlingsrösen m.m. I Högarps by finns även ett bymuseum.

Folkbildning

Viktiga hörnpelare för bildningsarbetet i kommunen utgörs av studieförbunden, kulturföreningar samt Ädelfors folkhögskola.

Folkhögskolan drivs av arbetarrörelsens organisationer i södra Sverige. Skolan är en av Sveriges största folkhögskolor med ca 300 kursdeltagare. Folkhögskolan startades 1957. På skolan finns både allmänna grundutbildningar och yrkesinriktade utbildningar. Skolan har även en kurs- och konferensanläggning som varje år tar emot hundratals kurser och konferenser.

Studieförbunden står för ett omfattande utbud av kurser, egna arrangemang samt stöd till föreningslivet.

Av kulturföreningar som verkar för bildningsarbetet kan nämnas hembygdsföreningar, bygdegårdsföreningar, föreläsningföreningar samt arrangörsföreningarna Kulturfolket och Emådalens vikingar.